

Safonau ar gyfer Myfyrwyr Optegol

Yn weithredol o 1 Ionawr 2025

General Council

Cynnwys

Safonau ar gyfer Myfyrwyr Optegol	3
Y safonau	8
1. Gwrando ar gleifion a sicrhau eu bod wrth galon y penderfyniadau a wneir am eu gofal	10
2. Cyfathrebu'n effeithiol â'ch cleifion	12
3. Sicrhau caniatâd dilys	13
4. Dangos gofal a thosturi tuag at eich cleifion	15
5. Cydnabod cyfyngiadau eich cymhwysedd a gweithio o'u mewn	16
6. Cynnal asesiadau, archwiliadau, triniaethau ac atgyfeiriadau priodol o dan oruchwyliaeth	17
7. Cynnal cofnodion priodol am eich cleifion	19
8. Sicrhau bod goruchwyliaeth yn cael ei chynnal yn briodol a'i bod yn cydymffurfio â'r gyfraith	20
9. Cydweithio â'ch cyfoedion, tiwtoriaid, goruchwylwyr neu gydweithwyr eraill er budd cleifion	21
10. Amddiffyn a diogelu cleifion, cydweithwyr ac eraill rhag niwed	22
11. Sicrhau amgylchedd diogel ar gyfer eich cleifion	24
12. Dangos parch a thegwch tuag at eraill a pheidio â gwahaniaethu	26
13. Cynnal cyfrinachedd a pharchu preifatrwydd eich cleifion	28
14. Cynnal ffiniau priodol â phobl eraill	30
15. Bod yn onest ac yn ddibynadwy	31
16. Peidio â niweidio enw da eich proffesiwn drwy eich ymddygiad	32
17. Ymateb yn effeithiol i gwynion	33
18. Bod yn ddidwyll pan fydd pethau wedi mynd o chwith	34

Safonau ar gyfer Myfyrwyr Optegol

Safonau ar gyfer myfyrwyr optegol

Mae ein safonau yn diffinio'r safonau ymddygiad a pherfformiad a ddisgwyliwn i bob myfyriwr-optometrydd a myfyriwr-optegydd cyflenwi cofrestredig eu cyrraedd.

Y Cyngor Optegol Cyffredinol

Y Cyngor Optegol Cyffredinol yw'r rheoleiddiwr ar gyfer y proffesiynau optegol sydd â chyfrifoldeb statudol dros osod safonau ar gyfer myfyrwyr optegol.

Mae'r ddogfen hon yn nodi'r deunaw safon y mae'n rhaid i chi eu bodloni wrth hyfforddi fel gweithiwr optegol proffesiynol. Nid yw'r safonau hyn wedi'u rhestru yn nhrefn blaenoriaeth ac maent yn cynnwys safonau sy'n ymwneud â'ch ymddygiad a'ch ymarfer dan oruchwyliaeth.

Rydych yn gyfrifol yn broffesiynol am beth rydych yn ei wneud neu ddim yn ei wneud. Bydd angen i chi ddefnyddio eich barn broffesiynol eich hun, gyda chymorth eich darparwr hyfforddiant neu eich goruchwylwr, i benderfynu sut i gyflawni'r safonau hyn.

Er mwyn eich helpu i wneud hynny, rydym wedi darparu gwybodaeth ychwanegol am yr hyn rydym yn ei ddisgwyl gennych chi o dan bob safon. Mewn perthynas â nifer fach o safonau, efallai y byddwn yn cynhyrchu deunydd atodol lle teimlwn fod angen cymorth ychwanegol ar y cofrestreion.

Safonau ar gyfer myfyrwyr optegol

Eich rôl fel gweithiwr proffesiynol

Fel myfyriwr sy'n hyfforddi i ddod yn weithiwr proffesiynol gofal iechyd cofrestredig, mae cyfrifoldeb arnoch i sicrhau gofal a diogelwch eich cleifion a'r cyhoedd, ac i gynnal safonau proffesiynol.

Drwy gydol eich hyfforddiant, byddwch yn datblygu'r wybodaeth a'r sgiliau sydd eu hangen i allu arfer barn broffesiynol a gwneud penderfyniadau am ofal eich claf.

Yn ystod camau cynnar eich hyfforddiant, byddwch yn cael mwy o gefnogaeth gan eich tiwtoriaid a'ch goruchwylwyr i'ch helpu i wneud penderfyniadau. Wrth i chi ddod yn fwy cymwys a phrofiadol, bydd gofyn i chi ysgwyddo mwy o gyfrifoldeb dros eich penderfyniadau a'ch barn broffesiynol.

Rhaid i chi gydymffurfio â'r holl ofynion cyfreithiol sy'n berthnasol i chi, gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â chydaddoldeb, iechyd a diogelwch, diogelu data, meddyginiaethau a diogelu defnyddwyr. Os ydych yn darparu gwasanaethau iechyd cenedlaethol, dylech gadw at unrhyw ofynion ychwanegol.

Disgwylir i'r holl gofrestreion ddangos sgiliau, rhinweddau ac ymddygiadau arwain, sy'n berthnasol i'w cwmpas ymarfer. Mae enghreifftiau o adegau pan allai'r rhai sy'n cofrestru ddangos arweinyddiaeth yn cynnwys mabwysiadu dull cydweithredol o ymarfer, modelu ymddygiad proffesiynol, awgrymu atebion arloesol i broblemau a chefnogi addysg a hyfforddiant pobl eraill. Mae sgiliau, priodoleddau ac ymddygiadau arwain wedi'u hymgorffori yn y safonau ac yn berthnasol i bob agwedd ar eich gwaith.

Gofyniad i gael eich cofrestru drwy gydol eich cyfnod astudio

Mae'n ofynnol i bob myfyriwr sydd wedi cofrestru ar gwrs optometreg neu opteg cyflenwi, sydd wedi'i achredu gan y Cyngor Optegol Cyffredinol, gael ei gofrestru drwy gydol ei gyfnod hyfforddi a dilyn y safonau a amlinellir yn y ddogfen hon.

Safonau ar gyfer myfyrwyr optegol

Canlyniadau peidio â chofrestru neu beidio â dilyn y safonau

Os bydd rhywun yn mynegi pryderon am eich addasrwydd i hyfforddi, byddwn yn cyfeirio at y safonau hyn wrth benderfynu a oes angen i ni gymryd unrhyw gamau.

Bydd angen i chi ddangos bod eich ymddygiad yn unol â'r safonau hyn a'ch bod wedi gweithredu'n broffesiynol ac er budd pennaf eich cleifion.

Byddwn yn defnyddio'r safonau hyn yng nghyd-destun y cam hyfforddi rydych chi wedi'i gyrraedd, gan ystyried lefel y gefnogaeth a'r arweiniad rydych chi wedi'u cael gan y rheini sy'n goruchwyllo eich hyfforddiant.

Gall methu â chofrestru neu ddilyn y safonau hyn fel myfyriwr effeithio ar eich gallu i gofrestru ac ymarfer fel gweithiwr optegol proffesiynol pan fyddwch yn gymwys. Mewn achosion difrifol, efallai y cewch eich tynnu oddi ar eich cwrs hyfforddi hefyd.

Y gwaith o ofalu am eich cleifion yw eich prif bryder a'ch pryder cyntaf

Mae gofal, lles a diogelwch cleifion wrth wraidd bod yn weithiwr proffesiynol. Yn aml, bydd gan gleifion yr un disgwyliadau o fyfyrwyr ag y byddent o weithwyr gofal iechyd proffesiynol cymwysedig a rhaid iddynt bob amser fod yn brif bryder i chi o ddechrau eich astudiaeth, hyd at eich hyfforddiant cyn cofrestru a thu hwnt.

Ystyriwch ac ymatebwch i anghenion cleifion sydd, oherwydd eu hamgylchiadau personol, angen gofal, cefnogaeth neu ddiogelwch penodol neu sydd mewn perygl o gael eu cam-drin a'u hesgeuluso. Gall cleifion fod yn agored i niwed am amrywiaeth o resymau, gan gynnwys cyflyrau iechyd corfforol neu feddyliol, y gallu i reoli eu hiechyd, neu ddelio â set anodd o ddigwyddiadau bywyd. Gall lefelau agored i niwed amrywio rhwng cyd-destunau, a newid dros amser, felly ystyriwch ba mor agored i niwed yw claf fel rhan o bob ymgynghoriad.

Rydym wedi cynhyrchu'r safonau penodol hyn ar gyfer myfyrwyr optegol y gellir eu cymhwyso yng nghyd-destun eich astudiaeth, gan ystyried y ffaith y byddwch yn datblygu eich gwybodaeth, eich sgiliau a'ch barn dros gyfnod eich hyfforddiant.

Unwaith y bydd eich hyfforddiant wedi'i gwblhau, ac y byddwch yn cofrestru fel gweithiwr optegol proffesiynol cofrestredig, yna bydd disgwyl i chi gyrraedd y Safonau Ymarfer ar wahân ar gyfer Optometryddion ac Optegwyr Cyflenwi.

Y safonau

A chithau'n fyfyrwr-optometrydd neu'n fyfyrwr-optegydd cyflenwi, rhaid i chi wneud y canlynol:

1. Gwrando ar gleifion a sicrhau eu bod wrth galon y penderfyniadau a wneir am eu gofal
2. Cyfathrebu'n effeithiol â'ch cleifion
3. Sicrhau caniatâd dilys
4. Dangos gofal a thosturi tuag at eich cleifion
5. Cydnabod cyfyngiadau eich cymhwysedd a gweithio o'u mewn
6. Cynnal asesiadau, archwiliadau, triniaethau ac atgyfeiriadau priodol o dan oruchwyliaeth
7. Cynnal cofnodion priodol am eich cleifion
8. Sicrhau bod goruchwyliaeth yn cael ei chynnal yn briodol a'i bod yn cydymffurfio â'r gyfraith
9. Cydweithio â'ch cyfoedion, tiwtoriaid, goruchwylwyr neu gydweithwyr eraill er budd cleifion
10. Amddiffyn a diogelu cleifion, cydweithwyr ac eraill rhag niwed

11. Sicrhau amgylchedd diogel ar gyfer eich cleifion
12. Dangos parch a thegwch tuag at eraill a pheidio â gwahaniaethu
13. Cynnal cyfrinachedd a pharchu preifatrwydd eich cleifion
14. Cynnal ffiniau priodol â phobl eraill
15. Bod yn onest ac yn ddibynadwy
16. Peidio â niweidio enw da eich proffesiwn drwy eich ymddygiad
17. Ymateb yn effeithiol i gwynion
18. Bod yn ddidwyll pan fydd pethau wedi mynd o chwith

Bydd angen i chi arfer eich barn broffesiynol wrth benderfynu sut i fodloni'r safonau. Er mwyn eich helpu i wneud hynny, mae'r adran nesaf yn rhoi mwy o fanylion ynghylch beth rydym yn ei ddisgwyl gennych chi mewn perthynas â phob safon.

Y safonau

1. Gwrando ar gleifion a sicrhau eu bod wrth galon y penderfyniadau a wneir am eu gofal.

- 1.1 Rhowch eich sylw llawn i gleifion a chaniatáu digon o amser i ddelio'n briodol â'u hanghenion.
- 1.2 Gwrandewch ar gleifion ac, ar y cyd â'ch tiwtor neu'ch goruchwyliwr, ystyriwch eu barn, eu dewisiadau a'u pryderon, gan ymateb yn onest ac yn briodol i'w cwestiynau neu gyfeirio at eich tiwtor neu'ch goruchwyliwr am gyngor.
- 1.3 Helpwch gleifion i arfer eu hawliau a gwneud penderfyniadau gwybodus am eu gofal. Parchwch y dewisiadau maen nhw'n eu gwneud.
- 1.4 Cofiwch drin cleifion fel unigolion a pharchu eu hurddas a'u preifatrwydd. Mae hyn yn cynnwys hawl claf i gyfrinachedd.

- 1.5 Lle bo'n bosibl, mewn ymgynghoriad â'ch tiwtor neu'ch goruchwyliwr, addaswch eich gofal a'ch triniaeth yn seiliedig ar anghenion a dewisiadau eich claf heb gyfaddawdu ar ddiogelwch y claf.
- 1.6 Ystyriwch yr holl wybodaeth a ddarparwyd gan eich cleifion, gan gynnwys lle maent wedi cynnal ymchwil cyn yr ymgynghoriad. Eglurwch yn glir os nad yw'r wybodaeth yn ddilys neu'n berthnasol. Gweithiwch mewn ymgynghoriad â'ch tiwtor neu'ch goruchwyliwr i gyflawni hyn.
- 1.7 Anogwch gleifion i ofyn cwestiynau a chymryd rhan weithredol yn y penderfyniadau a wneir am eu triniaeth, eu presgripsiwn a'u hôl-ofal.
- 1.8 Ar y cyd â'ch tiwtor neu'ch goruchwyliwr, cefnogwch gleifion i ofalu amdanynt eu hunain, gan gynnwys rhoi cyngor ar effeithiau dewisiadau bywyd a ffordd o fyw ar eu hiechyd a'u lles, a'u cefnogi i wneud newidiadau i'w ffordd o fyw lle bo hynny'n briodol.

Y safonau

2. Cyfathrebu'n effeithiol â'ch cleifion

- 2.1 Rhowch wybodaeth i gleifion mewn ffordd y gallant ei deall. Gweithiwch gyda'ch tiwtor i gyflawni hyn.
- 2.2 Dywedwch eich enw a'ch rôl a rhowch gyngor i gleifion ar y sawl a fydd yn darparu eu gofal. Esboniwch i gleifion beth i'w ddisgwyl o'r ymgynghoriad a sicrhewch eu bod yn cael cyfle i ofyn cwestiynau neu newid eu meddwl cyn bwrw ymlaen.
- 2.3 Byddwch yn effro i arwyddion dilafar a allai ddangos diffyg dealltwriaeth, anghysur neu ddiffyg caniatâd claf.
- 2.4 Datblygwch a defnyddiwch sgiliau cyfathrebu priodol i gyfathrebu'n effeithiol â chleifion a'u gofalwyr, cydweithwyr ac eraill. Dylech ymgynghori â'ch tiwtor neu'ch goruchwyliwr os nad ydych yn siŵr sut i fwrw ymlaen.
- 2.5 Sicrhewch fod cleifion neu eu gofalwyr yn cael yr holl wybodaeth sydd ei hangen arnynt i ddefnyddio, gweinyddu neu ofalu'n ddiogel am gyfarpar, cyffuriau neu driniaeth arall sydd wedi cael ei rhoi ar bresgripsiwn, neu eu bod wedi cael cyfarwyddyd i'w defnyddio er mwyn rheoli eu cyflyrau llygaid. Mae hyn yn cynnwys mynd ati i ddangos sut i ddefnyddio unrhyw un o'r uchod.
- 2.6 Byddwch yn sensitif ac yn gefnogol wrth ddelio â pherthnasau neu bobl eraill sy'n agos at y claf.

3. Sicrhau caniatâd dilys

- 3.1 Sicrhewch eich bod yn cael caniatâd dilys cyn archwilio claf, darparu triniaeth neu gynnwys cleifion mewn gweithgareddau addysgu ac ymchwil. Er mwyn i ganiatâd fod yn ddilys, rhaid ei roi yn y dulliau canlynol:
 - 3.1.1 Yn wirfoddol.
 - 3.1.2 Gan y claf neu rywun sydd wedi'i awdurdodi i weithredu ar ran y claf.
 - 3.1.3 Gan unigolyn sydd â'r gallu i roi caniatâd.
 - 3.1.4 Gan unigolyn sydd â gwybodaeth briodol. Yn y cyd-destun hwn, mae rhoi gwybodaeth briodol yn golygu egluro beth rydych chi'n mynd i'w wneud a sicrhau bod cleifion yn ymwybodol o unrhyw risgiau ac opsiynau o ran archwilio, trin, cyflenwi offer neu ymchwil maen nhw'n cymryd rhan ynddo. Mae hyn yn cynnwys hawl y claf i wrthod triniaeth neu gael hebryngydd neu ddehonglydd yn bresennol.

Y safonau

- 3.2 Byddwch yn ymwybodol o'ch rhwymedigaethau cyfreithiol mewn perthynas â chaniatâd, gan gynnwys y gwahaniaethau yn y ddarpariaeth o ganiatâd ar gyfer plant, pobl ifanc ac oedolion agored i niwed. Pan fyddwch chi mewn gwlad yn y DU, ac eithrio lle rydych chi fel arfer yn astudio neu'n ymgymryd ag ymarfer dan oruchwyliaeth, byddwch yn ymwybodol o unrhyw wahaniaethau mewn cyfraith caniatâd a defnyddiwch y rhain yn briodol.
- 3.3 Sicrhewch fod caniatâd y claf yn parhau'n ddilys ar bob cam o'r archwiliad neu'r driniaeth ac yn ystod unrhyw ymchwil y mae'n cymryd rhan ynddi.

4. Dangos gofal a thosturi tuag at eich cleifion

- 4.1 Cofiwch drin pobl eraill ag urddas a dangoswch empathi a pharch.
- 4.2 Ymatebwch gyda charedigrwydd i amgylchiadau lle gall cleifion, eu teulu neu ofalwyr brofi poen, trallod neu bryder, gan gynnwys wrth gyfathrebu newyddion drwg.

Y safonau

5. Cydnabod cyfyngiadau eich cymhwysedd a gweithio o'u mewn

- 5.1 Cofiwch gydnabod terfynau cwmpas eich hyfforddiant, gan gynnwys eich gwybodaeth, eich sgiliau a'ch profiad.
- 5.2 Rydych yn gallu nodi pryd mae angen i chi gyfeirio a t eich tiwtor neu eich goruchwyliwr i gael rhagor o gyngor ac arweiniad.
- 5.3 Rydych yn deall a chydymffurfio â gofynion cofrestru myfyrwyr gyda'r Cyngor Optegol Cyffredinol a'r rhwymedigaethau cyfreithiol o ymgymryd ag unrhyw swyddogaethau a gyfyngir gan y gyfraith, e.e. profion golwg a chyflenwi offer.

6. Cynnal asesiadau, archwiliadau, triniaethau ac atgyfeiriadau priodol o dan oruchwyliaeth

- Byddwch yn datblygu eich sgiliau clinigol yn ystod eich hyfforddiant, gan ddod yn fwy medrus wrth i chi agosáu at ddiwedd eich astudiaethau. Fel rhan o'ch hyfforddiant, byddwch yn defnyddio'r sgiliau clinigol hyn mewn sefyllfa go iawn o dan gyfarwyddyd eich tiwtor neu'ch goruchwyliwr, gan gymryd mwy o gyfrifoldeb dros gleifion yn raddol wrth i'ch sgiliau ddatblygu. Ar y cyd â'ch tiwtor neu'ch goruchwyliwr:
- 6.1 Byddwch yn cynnal asesiad digonol at ddibenion yr ymgynghoriad optegol, gan gynnwys, lle bo angen, unrhyw hanes meddygol, teuluol a chymdeithasol perthnasol y claf. Gall hyn gynnwys symptomau cyfredol, credoau personol, ffactorau diwylliannol, neu elfennau sy'n eu gwneud yn agored i niwed.
 - 6.2 Darparu neu drefnu unrhyw archwiliadau, cyngor, ymchwiliadau neu driniaeth bellach os oes eu hangen ar eich claf. Dylid gwneud hyn o fewn amserlen nad yw'n peryglu diogelwch a gofal cleifion.
 - 6.3 Peidiwch â rhoi cyfarpar, cyffuriau na thriniaeth ar bresgripsiwn oni bai bod gennych wybodaeth ddigonol am iechyd y claf.

Y safonau

- 6.4 Gwnewch yn siŵr bod y gofal a'r driniaeth rydych chi'n eu darparu ar gyfer pob claf yn gydnaws ag unrhyw driniaethau eraill mae'r claf yn eu cael, gan gynnwys meddyginiaethau dros y cownter (pan fo hynny'n bosibl).
- 6.5 Darparwch ofal a thriniaethau effeithiol i gleifion yn seiliedig ar arfer da cyfredol.
- 6.6 Dim ond os oes cyfiawnhad clinigol dros y rhain ac er budd pennaf y claf y dylech ddarparu neu argymhell archwiliadau, triniaethau, cyffuriau neu gyfarpar. Rhowch wybodaeth i gleifion am yr holl opsiynau perthnasol sydd ar gael iddynt, gan gynnwys yr opsiwn o beidio â chael triniaeth neu ymyrraeth bellach, mewn ffordd y gallant ei deall.
- 6.7 Os nad ydych yn siŵr, dylech ymgynghori â'ch tiwtor neu'ch goruchwyliwr yn briodol i gael cyngor ar asesu, archwilio, triniaeth ac agweddau eraill ar ofal cleifion, gan gofio'r angen am gyfrinachedd cleifion.
- 6.8 Defnyddiwch eich barn broffesiynol wrth ddefnyddio data a gynhyrchir gan dechnolegau digidol i lywio penderfyniadau.

7. Cynnal cofnodion priodol am eich cleifion

- 7.1 Sicrhewch eich bod yn cynnal cofnodion cleifion clir, darllenadwy a chyfoes sy'n hygyrch i bawb sy'n ymwneud â gofal y claf.
- 7.2 Ar y lleiaf, cofnodwch y wybodaeth ganlynol:
 - 7.2.1 Dyddiad yr ymgynghoriad.
 - 7.2.2 Manylion personol eich claf.
 - 7.2.3 Y rheswm dros yr ymgynghoriad ac unrhyw gyflwr a gyflwynir.
 - 7.2.4 Manylion a chanfyddiadau unrhyw asesiad neu archwiliad.
 - 7.2.5 Y driniaeth, atgyfeiriad neu gyngor a ddarparwyd gennych, gan gynnwys unrhyw gyffuriau neu gyfarpar a roddwyd ar bresgripsiwn neu gopi o'r llythyr Atgyfeirio.
 - 7.2.6 Caniatâd ar gyfer unrhyw archwiliad neu driniaeth.
 - 7.2.7 Manylion pawb sy'n ymwneud â'r ymgynghoriad optegol, gan gynnwys enw a llofnod, neu fodd arall o adnabod yr awdur. Mae hyn yn cynnwys manylion eich goruchwyliwr, gan gynnwys enw a rhif cofrestru'r Cyngor Optegol Cyffredinol.

Y safonau

8. Sicrhau bod goruchwyliaeth yn cael ei chynnal yn briodol a'i bod yn cydymffurfio â'r gyfraith

Mae'r cyfrifoldeb i sicrhau nad yw goruchwyliaeth yn peryglu gofal a diogelwch cleifion yn cael ei rannu rhwng y goruchwylwr a'r hyfforddai. Wrth gael eich goruchwyllo:

- 8.1 Dim ond rhywun a gymeradwyir gan eich cyflogwr neu'ch darparwr hyfforddiant sy'n cael eich goruchwyllo.
- 8.2 Sicrhewch fod eich goruchwylwr ar y safle, mewn sefyllfa i oruchwyllo'r gwaith a wneir gennych ac yn barod i ymyrryd os oes angen, er mwyn diogelu cleifion.
- 8.3 Eich goruchwylwr sy'n cadw cyfrifoldeb clinigol dros y claf.
- 8.4 Cydymffurfiwch â'r holl ofynion cyfreithiol sy'n rheoli'r gweithgaredd.

9. Cydweithio â'ch cyfoedion, tiwtoriaid, goruchwylwr neu gydweithwyr eraill er budd cleifion

- 9.1 Cydweithiwch â'ch cyfoedion, tiwtoriaid, goruchwylwr neu gydweithwyr eraill yn y proffesiynau optegol ac ymarferwyr gofal cymdeithasol ac iechyd eraill er budd pennaf eich cleifion, gan sicrhau eich bod yn cyfathrebu yn glir ac yn effeithiol.
- 9.2 Sicrhewch fod gwybodaeth cleifion yn cael ei rhannu'n briodol ag eraill, a bod cofnodion clinigol yn hygyrch i bawb sy'n ymwneud â gofal y claf.
- 9.3 Pan fydd anghytundebau'n digwydd rhyngoch chi, eich tiwtor, cyfoedion neu gydweithwyr eraill, gwnewch yn siŵr nad yw'r rhain yn effeithio ar ofal cleifion a'ch bod yn ceisio datrys y rhain er budd y claf.

Y safonau

10. Amddiffyn a diogelu cleifion, cydweithwyr ac eraill rhag niwed

- 10.1 Amddiffyn a diogelu plant, pobl ifanc ac oedolion agored i niwed rhag cael eu cam-drin. Rhaid i chi wneud y canlynol:
- 10.1.1 Bod yn ymwybodol o arwyddion o gam-drin a gwadu hawliau.
 - 10.1.2 Ystyried anghenion a lles eich cleifion.
 - 10.1.3 Mynegi pryderon wrth berson neu sefydliad priodol, a all olygu eich tiwtor, eich goruchwyliwr neu'ch darparwr hyfforddiant.
 - 10.1.4 Gweithredu'n gyflym er mwyn atal rhagor o berygl o niwed. Gofyn am gyngor ar unwaith os nad ydych yn siŵr sut i fwrw ymlaen.
 - 10.1.5 Cadw nodiadau digonol am yr hyn sydd wedi digwydd a pha gamau a gymerwyd gennych.
- 10.2 Codi pryderon yn brydlon am eich cleifion, cyfoedion, cydweithwyr, tiwtor, goruchwyliwr, darparwr hyfforddiant neu sefydliad arall, os gallai diogelwch cleifion neu'r cyhoedd fod mewn perygl ac annog eraill i wneud yr un peth. Dylid codi pryderon gyda'ch goruchwyliwr, darparwr hyfforddiant neu'r Cyngor Optegol Cyffredinol fel y bo'n briodol. Cyfeirir at hyn weithiau fel 'chwythu'r chwiban' ac mae rhai agweddau ar hyn yn cael eu gwarchod gan y gyfraith.
- 10.3 Os oes gennych bryderon am eich addasrwydd i ymarfer eich hun, boed hynny oherwydd materion iechyd, cymeriad, ymddygiad, barn, neu unrhyw fater arall a allai beryglu diogelwch cleifion neu niweidio enw da eich proffesiwn, peidiwch â chymryd rhan mewn unrhyw hyfforddiant clinigol pellach a cheisiwch gyngor gan eich cyflogwr a'ch darparwr hyfforddiant ar unwaith.
- 10.4 Os yw cleifion mewn perygl oherwydd adeiladau, offer, adnoddau, polisiau cyflogaeth neu systemau annigonol, rhaid unioni'r mater os yw hynny'n bosibl a/neu godi pryder gyda'ch darparwr hyfforddiant.
- 10.5 Wrth roi gwybod am bryderon, sicrhewch eich bod yn ystyried eich rhwymedigaethau i gynnal cyfrinachedd fel yr amlinellir yn safon 13.
- 10.6 Os oes gennych chi glefyd heintus difrifol, neu os ydych chi wedi dod i gysylltiad â chlefyd heintus difrifol, ac yn credu y gallech chi fod yn gludwr, ni ddylech ymarfer nes eich bod wedi gofyn am gyngor meddygol priodol. Rhaid i chi ddilyn y cyngor meddygol a gewch, a allai gynnwys yr angen i atal, neu addasu eich ymarfer a/neu ganllawiau ar sut i atal y clefyd rhag cael ei drosglwyddo i eraill. I gael arweiniad ar glefydau heintus difrifol, cyfeiriwch at y canllawiau cyffredol ar iechyd y cyhoedd.

Y safonau

11. Sicrhau amgylchedd diogel ar gyfer eich cleifion

- 11.1 Sicrhewch fod amgylchedd diogel i ddarparu gofal i'ch cleifion, a chymryd camau priodol os nad hyn yw'r achos (gweler safon 10), drwy godi eich pryderon gyda'ch darparwr hyfforddiant. Yn enwedig:
- 11.1.1 Byddwch yn ymwybodol o ddeddfwriaeth iechyd a diogelwch a chydymffurfio â hi.
 - 11.1.2 Gwnewch yn siŵr bod yr amgylchedd a'r offer rydych chi'n eu defnyddio yn hylan.
 - 11.1.3 Gwnewch yn siŵr bod yr offer rydych chi'n ei ddefnyddio wedi cael ei gynnal a'i gadw'n briodol.
 - 11.1.4 Dilynwch y rheoliadau ar sylweddau sy'n beryglus i iechyd.
 - 11.1.5 Gwardwch ddeunyddiau rheoledig, clinigol ac annymunol mewn modd priodol.
 - 11.1.6 Ewch ati i leihau'r risg o haint drwy ddilyn mesurau rheoli heintiau priodol gan gynnwys hylendid dwylo.

- 11.2 Mewn argyfwng, cymerwch gamau priodol i ddarparu gofal, gan ystyried eich cymhwysedd ac opsiynau eraill sydd ar gael. Rhaid i chi wneud y canlynol:
- 11.2.1 Defnyddio eich barn broffesiynol i asesu pa mor frys yw'r sefyllfa.
 - 11.2.2 Rhoi unrhyw ofal sydd o fewn cwmpas eich hyfforddiant a fydd o fudd i'r claf.
 - 11.2.3 Gwneud eich gorau glas i atgyfeirio neu gyfeirio'r claf at weithiwr gofal iechyd proffesiynol neu ffynhonnell ofal lle bo hynny'n briodol.

Y safonau

12. Dangos parch a thegwch tuag at eraill a pheidio â gwahaniaethu

- 12.1 Parchwch urddas claf, gan ddangos cwrteisi ac ystyriaeth.
- 12.2 Hyrwyddwch gydraddoldeb, gwerthfawrogwch amrywiaeth a byddwch yn gynhwysol yn eich holl gysylltiadau â chleifion, y cyhoedd, cydweithwyr ac eraill y mae gennych berthynas broffesiynol â nhw. Peidiwch â gwahaniaethu ar sail nodweddion a nodir mewn deddfwriaeth cydraddoldeb berthnasol.
- 2.3 Sicrhewch nad yw eich credoau a'ch gwerthoedd crefyddol, moesol, gwleidyddol neu bersonol eich hun yn rhagfarnu gofal cleifion. Os yw'r rhain yn eich atal rhag darparu gwasanaeth, gwnewch yn siŵr eich bod yn ymgynghori â'ch tiwtor, goruchwyliwr neu ddarparwr hyfforddiant i wneud trefniadau eraill.

- 12.4 Parchwch sgiliau a chyfraniadau cyfoedion a chydweithwyr, a pheidiwch â gwneud sylwadau diangen neu ddilornus am eich cyfoedion, tiwtoriaid, goruchwylwyr, darparwr hyfforddiant neu gydweithwyr eraill, a allai wneud i glaf amau eu cymhwysedd, eu sgiliau neu eu haddasrwydd i ymarfer. Mae hyn yn berthnasol i gyfathrebu cyhoeddus, preifat ac ar-lein. Os oes gennych bryderon am addasrwydd cydweithiwr i ymarfer neu berfformiad eich darparwr hyfforddiant neu leoliad, cyfeiriwch at safon 10.
- 12.5 Ystyriwch ac ymatebwch i anghenion cleifion ag anabledd, a chleifion mewn amgylchiadau bregus, a gwneud addasiadau rhesymol i'ch practis i ddarparu ar gyfer y rhain a gwella mynediad at ofal optegol.
- 12.6 Heriwch eich cyfoedion os yw eu hymddygiad yn wahaniaethol a bod yn barod i roi gwybod am ymddygiad sy'n gyfystyr â cham-drin neu sy'n gwrthod hawl claf neu gydweithiwr neu ddiogelwch cleifion.

Y safonau

13. Cynnal cyfrinachedd a pharchu preifatrwydd eich cleifion

- 13.1 Cadwch yr holl wybodaeth am gleifion yn gyfrinachol yn unol â'r gyfraith, gan gynnwys gwybodaeth sydd wedi'i hysgrifennu â llaw, yn ddigidol, yn weledol, yn sain neu wedi'i chadw yn eich cof.
- 13.2 Sicrhewch gyfrinachedd wrth gyfathrebu'n gyhoeddus, gan gynnwys siarad neu ysgrifennu yn y cyfryngau, neu wrth ysgrifennu a rhannu delweddau ar-lein, gan gynnwys ar gyfryngau cymdeithasol.
- 13.3 Cydweithredwch ag ymholiadau ac ymchwiliadau ffurfiol a rhowch yr holl wybodaeth berthnasol y gofynnir amdani yn unol â'ch rhwymedigaethau i gyfrinachedd cleifion.
- 13.4 Darparwch lefel briodol o breifatrwydd i'ch cleifion yn ystod yr ymgynghoriad i sicrhau bod y broses o gasglu, archwilio a thrin gwybodaeth yn aros yn gyfrinachol. Bydd angen gwahanol lefelau o breifatrwydd ar wahanol gleifion a rhaid ystyried eu dewisiadau.

- 13.5 Dim ond at y dibenion y'i rhoddwyd y dylech ddefnyddio'r wybodaeth am gleifion a gasglwyd gennych, neu lle mae'n ofynnol i chi ei rhannu yn ôl y gyfraith, neu er budd y cyhoedd.
- 13.6 Storiwch a diogelwch eich cofnodion cleifion yn ddiogel er mwyn eu hatal rhag cael eu colli, eu dwyn neu eu datgelu'n amhriodol, yn unol â'r gyfraith diogelu data fel yr amlinellir ym mholisiau eich darparwr hyfforddiant.
- 13.7 Gwaredwch gofnodion cleifion yn gyfrinachol pan nad oes eu hangen mwyach yn unol â gofynion diogelu data.

Y safonau

14. Cynnal ffiniau priodol â phobl eraill

- 14.1 Cynhaliwch ffiniau priodol gyda'ch cleifion, myfyrwyr, cydweithwyr ac eraill y mae gennych berthynas broffesiynol â nhw. Mae cynnal ffiniau priodol yn berthnasol i'ch ymddygiad, eich gweithredoedd a'ch dulliau cyfathrebu.
- 14.2 Peidiwch byth â cham-drin eich sefyllfa broffesiynol i ecsbloetio neu ddylanwadu'n ormodol ar eich cleifion neu'r cyhoedd, boed hynny'n wleidyddol, yn ariannol, yn rhywiol neu drwy ddulliau eraill, sy'n gwasanaethu eich buddiannau eich hun.
- 14.3 Rhaid i chi beidio â chymryd rhan mewn ymddygiad digroeso o natur rywiol gyda myfyrwyr, cydweithwyr neu eraill y mae gennych berthynas broffesiynol â nhw. Rhaid i chi beidio â chreu amgylchedd bygythiol, diraddiol, bychanol neu sarhaus, boed yn fwriadol ai peidio. Mae cynnal ffiniau rhywiol yn berthnasol i'ch ymddygiad, eich gweithredoedd a'ch dulliau cyfathrebu.
- 14.4 Rhaid i chi beidio â chymryd rhan mewn ymddygiad rhywiol ei natur gyda chleifion na thramgwyddo eu hurddas. Mae cynnal ffiniau rhywiol yn berthnasol i'ch ymddygiad, eich gweithredoedd a'ch dulliau cyfathrebu.

15. Bod yn onest ac yn ddibynadwy

- 15.1 Rhaid i chi ymddwyn yn onest ac yn ddiwyll er mwyn cynnal ymddiriedaeth a hyder y cyhoedd yn eich proffesiwn.
- 15.2 Rhaid i chi osgoi neu reoli unrhyw wrthdaro rhwng buddiannau a allai effeithio ar eich barn broffesiynol. Os yw'n briodol, datganwch fuddiant, tynnwch eich hun o'r gwrthdaro a gwrthodwch roddion a lletygarwch.
- 15.3 Sicrhewch nad yw cymhellion, targedau a ffactorau tebyg yn effeithio ar eich barn broffesiynol. Peidiwch â chaniatáu i fuddiannau ac enillion personol neu fasnachol beryglu gofal cleifion.
- 15.4 Gwnewch yn siŵr nad ydych yn gwneud datganiadau ffug neu gamarweiniol wrth ddisgrifio eich gwybodaeth, profiad, gwybodaeth arbenigol ac arbenigeddau, gan gynnwys drwy ddefnyddio teitlau.
- 15.5 Byddwch yn onest yn eich trafodion ariannol a masnachol a rhowch wybodaeth glir i gleifion am gostau eich gwasanaethau a'ch cynnyrch proffesiynol cyn iddynt ymrwymo i brynu.
- 15.6 Peidiwch â gwneud datganiadau camarweiniol, dryslyd neu anghyfreithlon yn eich cyfathrebiadau na'ch hysbysebion.

Y safonau

16. Peidio â niweidio enw da eich proffesiwn drwy eich ymddygiad

- 16.1 Sicrhewch nad yw eich ymddygiad, p'un a yw'n gysylltiedig â'ch astudiaeth broffesiynol neu beidio, yn niweidio hyder y cyhoedd ynoch chi neu'ch proffesiwn.
- 16.2 Sicrhewch nad yw eich ymddygiad yn yr amgylchedd ar-lein, yn enwedig mewn perthynas â'r cyfryngau cymdeithasol, p'un a yw'n gysylltiedig â'ch astudiaethau proffesiynol ai peidio, yn niweidio hyder y cyhoedd ynoch chi neu yn eich proffesiwn.
- 16.3 Byddwch yn ymwybodol o'r gyfraith a holl ofynion y Cyngor Optegol Cyffredinol a chydymffurfio â nhw.

17. Ymateb yn effeithiol i gwynion

- 17.1 Dilynwch y system gwyno sydd ar waith gan eich darparwr hyfforddiant, gan wneud cleifion yn ymwybodol o'u cyfleoedd i gwyno i chi eich hun neu i'ch darparwr hyfforddiant. Ar y cam priodol yn y broses, dylid rhoi gwybod i'r claf hefyd am ei hawliau i gwyno i'r Cyngor Optegol Cyffredinol neu i geisio cyfryngu drwy Wasanaeth Cwynion Defnyddwyr Optegol fel y bo'n briodol.
- 17.2 Parchwch hawl claf i gwyno a sicrhau nad yw gwneud cwyn yn niweidio gofal cleifion.
- 17.3 Ymatebwch yn onest, yn agored, yn gwrtais ac yn adeiladol i unrhyw un sy'n cwyno ac ymddiheurwch lle bo hynny'n briodol.
- 17.4 Rhowch unrhyw wybodaeth y gallai fod ei hangen ar achwynydd i fwrw ymlaen â chwyn, gan gynnwys eich manylion cofrestru gyda'r Cyngor Optegol Cyffredinol.

Y safonau

18. Bod yn ddidwyll pan fydd pethau wedi mynd o chwith

18.1 Byddwch yn agored ac yn onest gyda'ch cleifion pan rydych chi wedi nodi bod pethau wedi mynd o'i le gyda'u triniaeth neu ofal sydd wedi arwain at niwed neu drallod, neu lle gallai fod goblygiadau ar gyfer gofal cleifion yn y dyfodol, gan ofyn am gyngor gan eich tiwtor neu oruchwyliwr ar sut i symud ymlaen. Byddant yn rhoi cyngor ynghylch a oes angen cymryd camau pellach fel:

18.1.1 Dweud wrth y claf (neu, lle bo'n briodol, eiriolwr, gofalwr neu deulu'r claf), bod rhywbeth wedi mynd o'i le.

18.1.2 Cynnig ymddiheuriad.

18.1.3 Cynnig camau neu gymorth priodol i unioni pethau (os yw'n bosibl).

18.1.4 Esbonio'n llawn ac yn brydlon beth sydd wedi digwydd a'r effeithiau tymor byr a thymor hir tebygol.

18.1.5 Amlinellu yr hyn y byddwch yn ei wneud, lle bo'n bosibl, i atal hyn rhag digwydd eto a gwella gofal i gleifion yn y dyfodol.

- 18.2 Byddwch yn agored ac yn onest gyda'ch goruchwyliwr neu'ch darparwr hyfforddiant a chymryd rhan mewn adolygiadau ac ymchwiliadau ar gais a gyda'r Cyngor Optegol Cyffredinol, gan godi pryderon lle bo hynny'n briodol. Cefnogwch ac anogwch eich cyfoedion i fod yn agored ac yn onest, a pheidio â rhwystro rhywun rhag mynegi pryderon.
- 18.3 Gwnewch yn siŵr, pan fydd pethau'n mynd o chwith, eich bod yn myfyrio ar yr hyn a ddigwyddodd ac yn defnyddio'r profiad i wella.

General Optical Council
10 Old Bailey
London, EC4M 7NG

Telephone +44 (0)20 7580 3898
Email standards@optical.org

✕ [@GOC_UK](#)
www.optical.org
